

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

Για την Προστασία του Περιβάλλοντος
και της Πολιτιστικής Κληρονομιάς

Τροπόδων 28, 10558, Πλακά, Αθήνα
Τηλ. 210 3225245, 3226693 Φαξ. 210 3225240
www.ellinikietairia.gr

Προς **Κύριο Θεόδωρο Παπαλεξόπουλο**
Χαλκίδος 22^α
11343 Αθήνα

Αθήνα, 29 Ιανουαρίου 2004
Αρ. Πρωτ: 112 / Ε.Ε.

Αγαπητέ κύριε Παπαλεξόπουλε,

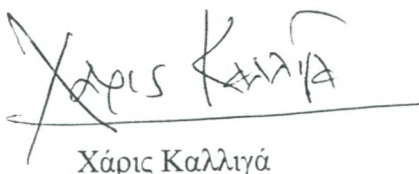
Σχετικά με το θέμα του ναού των Αγίων Θεοδώρων στον Τσόπακα της Μάνης, και σε απάντηση της από 25.11.2003 επιστολής σας, θα θέλαμε να σας πληροφορήσουμε τα ακόλουθα:

1. Πράγματι, η μελέτη στερέωσης του ναού αποτελεί το πρώτο αναγκαίο βήμα για την διάσωσή του ως κτίσματος, αλλά και αναγκαία προϋπόθεση για την εξασφάλιση των τοιχογραφιών που σώζονται στο εσωτερικό του μνημείου.
2. Δεν είναι ακριβές ότι η όλη μελέτη αποκατάστασης έχει «αποφασισθεί» από το Υπουργείο Πολιτισμού. Το ακριβές είναι ότι το Υπουργείο Πολιτισμού και συγκεκριμένα η Διεύθυνση Αναστήλωσης Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Μνημείων, έχει αναλάβει την εκπόνηση της αρχιτεκτονικής μελέτης στερέωσης και η Ι. Μητρόπολη Γυθείου, μετά από επιχορήγηση του Υπουργείου Πολιτισμού, έχει αναλάβει την εκπόνηση της στατικής μελέτης και των αναγκαίων ερευνητικών εργασιών (προσωρινή υποστήλωση του ναού, ερευνητικές τομές θεμελίων παρουσία Αρχαιολόγου της 5^{ης} Εφορείας Βυζαντινών Αρχαιοτήτων, αναλύσεις υλικών δόμησης σε αναγνωρισμένο Εργαστήριο ΑΕΙ ή κρατικό κ.λπ.).
3. Κατόπιν των ανωτέρω, θεωρούμε ότι, στην παρούσα φάση, δεν τίθεται θέμα, όπως μας πληροφορήσαν από το Υπουργείο Πολιτισμού, ούτε για την εκπόνηση μελέτης αποκατάστασης ούτε, πολύ περισσότερο, για την εκτέλεση οποιασδήποτε εργασίας αποκατάστασης.
4. Βεβαίως, παραμένει ανοικτό το θέμα της χρηματοδότησης της εκτέλεσης των στερεωτικών εργασιών, μετά την έγκριση της σχετικής μελέτης από το Υπουργείο Πολιτισμού. Πάντως, όπως μας πληροφορήσαν και πάλι από το Υπουργείο Πολιτισμού, το κόστος των στερεωτικών εργασιών του μνημείου εκτιμάται στο ύψος των 160.000 € (συμπεριλαμβανομένου του ΦΠΑ 18%, του κόστους επίβλεψης και Γ.Ε. + Ε.Ο. 18% χωρίς έκπτωση). Στο ποσό αυτό

δεν συμπεριλαμβάνεται ποσοστό 7% για τα έξοδα παρακολούθησης του θέματος και εκτέλεσης των απαιτούμενων ενεργειών από το Συμβούλιο Αρχιτεκτονικής Κληρονομιάς.

5. Με δεδομένη τη χρηματοδότηση της Ι. Μητρόπολης Γυθείου από το Υπουργείο Πολιτισμού, θεωρούμε βέβαιο ότι το Δημόσιο θα συμβάλει και στο κόστος εκτέλεσης των στερεωτικών εργασιών. Όπως μας πληροφόρησαν από το Υπουργείο Πολιτισμού, θα πρέπει να αναμένεται μία χρηματοδότηση της τάξεως των 60.000 €. Επομένως, θα απαιτηθεί από ιδιώτες χορηγούς η υπολειπόμενη χρηματοδότηση ύψους 90.000 €.
6. Ως προς τα αναφερόμενα στην τελευταία παράγραφο της επιστολής σας, θέλουμε να σας γνωρίσουμε ότι δεν υφίσταται ιδιώτης ιδιοκτήτης του μνημείου και φυσικά και η χρήση αυτού όπως σας είχε καταγγελθεί πριν από μερικά χρόνια.

Με εκτίμηση,

Χάρις Καλλιγά

Πρόεδρος
Συμβουλίου Αρχιτεκτονικής Κληρονομιάς της ΕΕ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ

Τριπόδων 28 Αθήνα 105 58 Τηλ.: 210-322.5245, 210-322.6693 - Fax: 210-322.5240
e-mail: elet@ellinikietairia.gr - www.ellinikietairia.gr

(12)

Προς κύριο Θ. Παπαλεξόπουλο
Ανώνυμος Εταιρεία Τσιμέντων TITAN
Χαλκίδος 22Α
11143 Αθήνα

Αθήνα, 13 Νοεμβρίου 2003
Αρ. Πρωτ.: 4501 / Ε.Ε

Αγαπητέ κύριε Παπαλεξόπουλε

Σας ευχαριστούμε θερμά για την επιστολή της 29ης Οκτωβρίου σχετικά με το θέμα της μελέτης αποκατάστασης του ναού των Αγίων Θεοδώρων στον Τσόπακα της Μάνης. Τις τελευταίες ημέρες προέκυψαν κάποια νέα στοιχεία σχετικά με το ναό για τα οποία θα θέλαμε να σας ενημερώσουμε. Συγκεκριμένα πληροφορηθήκαμε ότι η Διεύθυνση Αναστήλωσης Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Μνημείων του Υπουργείου Πολιτισμού εκπονεί τη μελέτη στερέωσης του ναού.

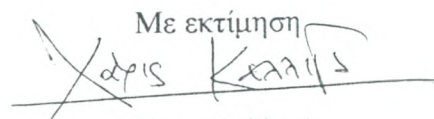
Με τα νέα αυτά δεδομένα το συμβούλιό μας εκτιμά ότι το αμέσως επόμενο στάδιο είναι να πραγματοποιηθούν οι στερεωτικές εργασίες που θα επιτρέψουν να μην καταστραφεί περαιτέρω το μνημείο και να δοθεί ο απαραίτητος χρόνος ώστε να ετοιμαστεί η μελέτη αποκατάστασης του. Κατά συνέπεια θα θέλαμε να σας προτείνουμε η χρηματοδότηση που προτίθεσθε να προσφέρετε για το μνημείο να μη δοθεί για τη μελέτη αποκατάστασης αλλά για την κάλυψη μέρους του ποσού των στερεωτικών εργασιών. Παράλληλα το συμβούλιό μας θα προσπαθήσει να αναζητήσει και άλλους χορηγούς για τη συγκέντρωση του υπόλοιπου ποσού.

Όσον αφορά κάποια από τα ερωτήματα που θέσατε στην επιστολή σας θα θέλαμε να σας διευκρινίσουμε τα εξής:

Το Συμβούλιο Αρχιτεκτονικής Κληρονομιάς κάθε φορά που αναλαμβάνει την πραγματοποίηση μιας μελέτης και ενός έργου αποκατάστασης μεριμνά για τη λήψη των απαραίτητων αδειών, τη συλλογή πληροφοριακού, σχεδιαστικού και φωτογραφικού υλικού καθώς επίσης τη συστηματική ενημέρωση των αρμοδίων φορέων και γενικά τη συστηματική επίβλεψη του έργου.

Σχετικά με το ιδιοκτησιακό καθεστώς του ναού σας ενημερώνουμε ότι κάθε μνημείο που χρονολογείται προ του 1830 αυτοδίκαια προστατεύεται από το Υπουργείο Πολιτισμού και αυτό έχει την ευθύνη των οποιοδήποτε επεμβάσεων.

Περιμένοντας την απάντησή σας.

Με εκτίμηση

Χάρης Καλλιγά
Πρόεδρος

Συμβουλίου Αρχιτεκτονικής Κληρονομιάς της Ε.Ε.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ

Τριπόδων 28 Αθήνα 105 58 Τηλ.: 210-322.5245, 210-322.6693 - Fax: 210-322.5240

e-mail: elet@ellinikietairia.gr - www.ellinikietairia.gr

10

Προς κύριο Θ. Παπαλεξόπουλο
Ανώνυμος Εταιρεία Τσιμέντων TITAN
Χαλκίδος 22Α
11143 Αθήνα

Αθήνα, 16 Οκτωβρίου 2003
Αρ. Πρωτ.: 4388 / Ε.Ε

Αγαπητέ κύριε Παπαλεξόπουλε

Το Συμβούλιο Αρχιτεκτονικής Κληρονομιάς ύστερα από το αίτημά σας να πληροφορηθείτε το κόστος της μελέτης αποκατάστασης του βυζαντινού ναού των Αγίων Θεοδώρων στον Τσόπακα Μέσα Μάνης συγκέντρωσε δύο προσφορές για τη σύνταξη της παραπάνω μελέτης.

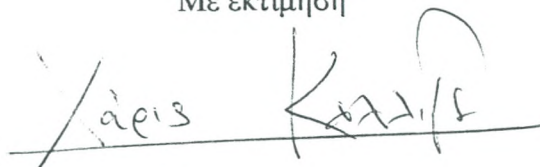
Οι προσφορές προέρχονται από δύο εξειδικευμένα γραφεία αρχιτεκτόνων - αναστηλωτών, τα οποία έχουν δείξει αξιόλογα δείγματα δουλειάς στον τομέα των αποκαταστάσεων βυζαντινών μνημείων και το Συμβούλιο Αρχιτεκτονικής Κληρονομιάς έχει συνεργαστεί μαζί τους. Πρόκειται για το γραφείο αρχιτεκτονικών μελετών «Σταύρος Μαμαλούκος - Αναστασία Καμπόλη-Μαμαλούκου και Συνεργάτες» και το γραφείο αρχιτεκτονικών μελετών «Παναγιώτης Τσακόπουλος-Τόνια Κατερίνη». Η προσφορά του πρώτου γραφείου ανέρχεται στα 17.000,00 € και του δεύτερου είναι 13.000, 00 € (πλέον ΦΠΑ και οι δύο). Επίσης, θα θέλαμε να σας ενημερώσουμε ότι στο συνολικό κόστος θα πρέπει να συνυπολογισθεί ένα μικρό ποσοστό (7%) για τα έξοδα του Συμβουλίου Αρχιτεκτονικής Κληρονομιάς.

Σας στέλνουμε και τις δύο προσφορές προκειμένου να ενημερωθείτε για το ύψος της χορηγίας που απαιτείται για την εκπόνηση της μελέτης και για να

μπορέσετε να μας πληροφορήσετε για το ποσό που μπορούν να διαθέσουν οι ενδιαφερόμενοι για την αποκατάσταση του μικρού ναού.

Περιμένουμε την απάντησή σας.

Με εκτίμηση

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Χάρης Καλλιγά', written over a horizontal line.

Χάρης Καλλιγά

Πρόεδρος

Συμβουλίου Αρχιτεκτονικής Κληρονομιάς της Ε.Ε.

8

Προς κύριο Θ. Παπαλεξόπουλο
Ανώνυμος Εταιρεία Τσιμέντων TITAN
Χαλκίδος 22Α
11143 Αθήνα

Αθήνα, 12 Μαρτίου 2003
Αρ. Πρωτ.: 374 / Ε.Ε

Αγαπητέ κύριε Παπαλεξόπουλε

Το Συμβούλιο Αρχιτεκτονικής Κληρονομιάς εξέτασε την επιστολή σας προς τον κύριο Κώστα Καρρά με την οποία επισημαίνετε την ανάγκη αποκατάστασης του βυζαντινού ναού των Αγίων Θεοδώρων στον Τσόπακα Μέσα Μάνης και αποφάσισε να ασχοληθεί με την προστασία του μνημείου.

Υστερα από επικοινωνία με την 5^η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων, αρμόδια για το μνημείο, θα θέλαμε να σας ενημερώσουμε ότι έχει τοποθετηθεί ένα στέγαστρο στο ναό, ωστόσο η κατάσταση του μνημείου παραμένει η ίδια. Όσον αφορά τη μελέτη αποκατάστασης και την υλοποίησή της, η πραγμάτωσή τους θα επιτευχθεί μόνο αν βρεθεί χορηγία. Ως εκ τούτου θα θέλαμε να γνωρίζουμε αν εξακολουθεί το ενδιαφέρον να συμβάλλετε στη διάσωση αυτού του βυζαντινού ναού. Το Συμβούλιο Αρχιτεκτονικής Κληρονομιάς, εφόσον υπάρχει χορηγία θα μπορούσε να ξεκινήσει αμέσως με τη σύνταξη μελέτης αποκατάστασης του ναού.

Περιμένοντας απάντησή σας.

Με εκτίμηση

J. Garcia

Ειρήνη Γρατσία

Επιστημονική Γραμματέας

του Συμβουλίου Αρχιτεκτονικής Κληρονομιάς της Ε.Ε.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ

Τριπόδων 28 Αθήνα 105 58 Τηλ.: 32 25 245, 32 26 693 Fax: 32 25 240

e-mail: mio-ee-env@ath.forthnet.gr

Προς κυρία Μπακούρου
Προϊσταμένης 5^{ης} ΕΒΑ
5η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων
Αγησιλάου 87
23100 Σπάρτη

Αθήνα, 6 Μαρτίου 2003
Αριθ. Πρωτ. 343/Ε.Ε.

Αγαπητή κυρία Μπακούρου

Το Συμβούλιο Αρχιτεκτονικής Κληρονομιάς (ΣΑΚ) της ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ, ύστερα από το ενδιαφέρον που έχουν εκδηλώσει ιδιώτες για την οικονομική ενίσχυση της αποκατάστασης του βυζαντινού ναυδρίου των Αγίων Θεοδώρων στον Τσόπακα της Μέσα Μάνης, προτίθεται να αναλάβει πρωτοβουλία για την αποκατάσταση του μνημείου ξεκινώντας από την ανάθεση σύνταξης της μελέτης αποκατάστασης.

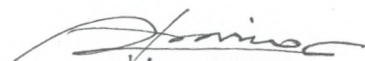
Με την επιστολή αυτή θα θέλαμε να σας ενημερώσουμε ότι το Συμβούλιο της Αρχιτεκτονικής Κληρονομιάς της Ελληνικής Εταιρείας προτείνει για τη σύνταξη της μελέτης τα εξής γραφεία:

- 1) το αρχιτεκτονικό γραφείο των Σταύρου Μαμαλούκου, Αναστασίας Καμπόλη-Μαμαλούκου και συνεργατών,
- 2) το αρχιτεκτονικό γραφείο των Παναγιώτη Τσακόπουλου και Τόνιας Κατερίνη.

Η άμεση προστασία του σημαντικού αυτού ναού με τις ενδιαφέρουσες τοιχογραφίες θα αποτελέσει σημαντική ικανοποίηση για το ΣΑΚ και ελπίζουμε ότι θα είναι και για την 5^η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων μια σημαντική βοήθεια στο έργο της.

Περιμένοντας τις απόψεις σας.

Με εκτίμηση

Αλέκος Ζάννος

Αντιπρόεδρος
Συμβουλίου Αρχιτεκτονικής Κληρονομιάς της ΕΕ